

Sygn. akt I ACa 567/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Marta Sawicka
Sędziowie:	SSA Danuta Jezińska (spr.) SSA Tomasz Żelazowski
Protokolant:	sekr.sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2015 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa L. N.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt I C 1187/13

I. oddala apelację,

II. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Tomasz Żelazowski SSA Marta Sawicka SSA Danuta Jezińska

Sygn. akt I ACa 567/15

UZASADNIENIE

Powód L. N. pozwem z dnia 16 maja 2010 r., uzupełnionym pismem z dnia 10 czerwca 2010 r. wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w S. o zapłatę kwoty 555.534,15 zł tytułem odszkodowania wraz z należnymi odsetkami zgodnie z postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 listopada 2000 r. oraz o zwrotu poniesionych kosztów procesowych poniesionych w dotychczasowych postępowaniach prowadzonych w celu odzyskania niniejszej kwoty pieniężnej, określając wartość przedmiotu sporu na kwotę 2.500.000 zł.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo. Apelacja powoda od wydanego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 8 marca 2012 r., który uznał za prawidłowe

ustalenia Sądu I instancji, iż powód nie wykazał szkody oraz związku przyczynowego między szkodą a bezprawnym działaniem pozwanego, a nadto że powód nie wykazał, aby pozwany dopuścił się bezprawnego działania.

Na skutek skargi kasacyjnej powoda, wyrokiem z dnia 21 marca 2013 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podniósł, iż podstawę odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa stanowił art. 417¹ § 2 w zw. art. 424^{1b} k.p.c. oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 155, poz. 1037), przy czym stwierdził, że wyrażona w art. 424^{1b} k.p.c. przesłanka warunkująca odpowiedzialność Skarbu Państwa za bezprawie judykacyjne, w postaci konieczności wyczerpania przez poszkodowanego środków prawnych w celu zapobieżenia uprawomocnieniu się orzeczenia niezgodnego z prawem nie była w ogóle przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego. Wskazał, iż ocena niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi być odniesiona do interpretacji przepisów przedstawionej przez sąd w ocenianym orzeczeniu w korelacji z podstawą faktyczną tego rozstrzygnięcia. W przypadku zaś dopuszczania się przez Sąd błędów procesowych bezprawność judykacyjna będzie wyłączona tylko wówczas, gdy mimo tych uchybień ostateczna jego treść jest zgodna z prawem, tj. w sposób prawidłowy orzeka o przedstawionym pod osąd żądaniu. Sąd Najwyższy podał również, iż nie jest pozbawiona znaczenia okoliczność ewentualnego upadku z mocy prawa zabezpieczenia na skutek uzyskania przez powoda jako wierzyciela tytułu egzekucyjnego, która winna być oceniana pod kątem istnienia ewentualnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem (uchylającego postanowienie o zabezpieczeniu) a szkodą, jakiej doznał powód. Szkada jaką ewentualnie poniósł powód polega na utracie realnego zabezpieczenia wierzytelności. Ustalenie zaistnienia takiej szkody i ewentualnie jej rozmiaru, wymaga uznania że inne składniki majątku dłużnika, ewentualnie innych osób odpowiedzialnych za spłatę długu, nie gwarantują możliwości spłaty zaspokojenia w całości lub w części wierzytelności.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 5 września 2013 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 30 listopada 2011 r. wskazując, iż przy ponownym rozpoznaniu Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności oceni czy zgłoszone żądanie znajduje oparcie w normie prawnej wynikającej z art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. w zw. z art. 424^(1b) k.p.c. oraz art. 4 ust. 1 ustawy z 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 155, poz. 1037), mając na względzie wykładnię zaprezentowaną przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku wydanego w wyniku złożenia skargi kasacyjnej powoda. W szczególności winien rozstrzygnąć, czy zaistniała przesłanka określona w art. 424^(1b) k.p.c., a postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. uchylające zabezpieczenie jest orzeczeniem niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c., przy zastosowaniu wykładni wskazanej przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którą ocena przesłanki niezgodności z prawem musi być dokonana w kontekście interpretacji przepisów przedstawionej przez sąd w ocenianym orzeczeniu oraz do podstawy faktycznej tego rozstrzygnięcia. Nadto oceni czy z mocy prawa doszło do upadku zabezpieczenia udzielonego postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 listopada 2000 r., a przede wszystkim czy przepis art. 754⁽¹⁾ § 1 k.p.c. przewidujący upadek zabezpieczenia po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu – miał zastosowanie również do tytułów zabezpieczających wydanych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej z dnia 2 lipca 2004 r., jeśli tak to jakie znaczenie ta okoliczność miała dla związku między uchyleniem postanowienia o zabezpieczeniu a ewentualna szkoda w majątku powoda. Sąd winien więc rozważyć jak mogła kształtować się sytuacja prawna powoda, gdyby do wydania postanowienia z dnia 28 września 2007 r. nie doszło.

W zakresie szkody powoda nakazał przeprowadzenie stosownego postępowania dowodowego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy powód najpierw ograniczył żądanie pozwu o kwotę 71.000 zł, a następnie o dalszą kwotę 66.765 zł i w tej części cofnął powództwo oraz zrzekł się roszczenia. Precyzując ostatecznie żądanie pozwu wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa na rzecz powoda kwoty 417.769,15 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 3 % w stosunku miesięcznym. Pismem z dnia 2 września 2014 r., uzupełnionym pismem z dnia 4 grudnia

2014 r. powód rozszerzył powództwo o kwotę 2.215.076,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki od daty rozszerzenia powództwa tj. od dnia 2 września 2014 r. do dnia zapłaty. Podał, że należność główna, określona w piśmie procesowym z dnia 25 lipca 2014 r. wynosi 417.769,15 zł, zaś suma skapitalizowanych odsetek umownych wysokości 3 % w stosunku miesięcznym od kwoty 250.472,- zł od dnia 11 grudnia 1999 r. wynosi 1.328.832,88 zł, zaś suma skapitalizowanych odsetek umownych wysokości 3 % w stosunku miesięcznym od kwoty 167.297,15 zł od dnia 19 grudnia 1999r. wynosi 886.243,25 zł. Łącznie suma odsetek skapitalizowanych wynosi 2.215.076,98 zł, co wraz z kwotą roszczenia głównego – 417.769,15 zł stanowi łącznie kwotę 2.632.845,28 zł.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa, a w zakresie cofnięcia pozwu - o umorzenie postępowania.

Sąd Okręgowy po ponownym rozpoznaniu sprawy ustalił, że postanowieniem z dnia 27 listopada 2000 r., w sprawie o sygn. akt I Co 206/00 Sąd Okręgowy w Szczecinie w trybie zarządzenia tymczasowego zabezpieczył roszczenie pieniężne L. N. wobec Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. przez obciążenie udziału Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) hipotekami przymusowymi do kwoty 555.534,15 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 3 % w stosunku miesięcznym od dnia dokonania wpłaty do dnia zapłaty i kosztami procesu, zajęcie wierzytelności pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. z tytułu posiadanych udziałów w Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w M.. Ponadto Sąd wyznaczył L. N. termin czternastu dni do wytoczenia powództwa pod rygorem upadku zabezpieczenia.

Na podstawie tego postanowienia w dniu 4 grudnia 2000 r. L. N. złożył do Sądu Rejonowego w Świnoujściu wniosek o obciążenie udziałów Spółdzielni zgodnie z udzielonym zabezpieczeniem. Pozwem z dnia 15 grudnia 2000 r. w sprawie o sygn. akt I Nc 123/00 L. N. wniósł przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) o wydanie przeciwko pozwanej nakazu zapłaty i orzeczenie w nim, że pozwana ma zaspokoić w całości roszczenie powoda w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty przez zapłatę kwoty 555.534,15 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 3 % w stosunku miesięcznym od kwoty 388.237 zł od dnia 11 grudnia 1999 roku do dnia zapłaty i kwoty 167.297,15 zł od dnia 19 grudnia 1999 r. do dnia zapłaty. W dniu 19 lutego 2001 r., w sprawie o sygn. akt I Nc 123/00 Sąd Okręgowy w Szczecinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zgodnie z żądaniem powoda, nadto zasądził kwotę 43.219,50 zł tytułem kosztów procesu.

Powód złożył też do Komornika Sądowego Rewiru VII przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie wniosek o dokonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego wobec dłużnika Spółdzielni Mieszkaniowej "(...)" w M. poprzez zajęcie wierzytelności dłużnika z tytułu posiadanych udziałów w spółce (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M.. W ramach wszczętego postępowania zabezpieczającego w sprawie o sygn. VII KM 1376/00 Komornik Sądowy Rewiru VII przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie zajął mienie dłużnika zgodnie z wnioskiem.

Nakaz zapłaty z dnia 19 lutego 2001 r. został zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 19 kwietnia 2001 r. i powód zainicjował postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu i Kamieniu Pomorskim pod sygnaturą KM 898/01. W jego ramach zajęte zostały, zabezpieczone uprzednio, udziały dłużnika Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. w spółce (...) Sp. z o.o. w M.. Równolegle powód złożył w postępowaniu KM 898/01 wniosek o wszczęcie egzekucji z nieruchomości należącej do dłużnika Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M., położonej w M. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadził księgi wieczyste KW (...) i Kw (...). Zarządzeniem z dnia 20 września 2001 r. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kamieniu Pomorskim zarządził połączyć postępowanie egzekucyjne nieruchomości w sprawie KM 819/00 z wniosku (...) S. z postępowaniem egzekucyjnym z nieruchomości w sprawie KM 898/01 z wniosku L. N. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.. Postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 898/01 przeciwko dłużnikowi Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ś. z nieruchomości położonej w M. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadził księgi wieczyste KW (...) i Kw (...) oraz udziałów w spółce (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś. okazało się bezskuteczne. Pismem z dnia 22 marca 2002 r. powód, na podstawie art. 984 k.p.c., bezskutecznie wniósł do Sądu Rejonowego w Świnoujściu o przejęcie przez niego jako wierzyciela hipotecznego nieruchomości stanowiącej własność Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ś. objętej księgami wieczystymi KW nr (...) i Kw nr (...). Postanowieniem

z dnia 25 kwietnia 2002 r. Komornik Sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne z nieruchomości w sprawie KM 898/01 i postanowił wykreślić w dziale III księgi wieczystej nr KW (...) i KW (...) wzmiankę o toczącej się egzekucji z nieruchomości, a postanowieniem z dnia 26 września 2002 r.- postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 898/01, wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

W dniu 21.03.2005 r. powód ponownie wniósł na postawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19.02.2001 r. do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M., poprzez egzekucję z rachunków bankowych, przysługujących praw majątkowych, z ruchomości i nieruchomości, ograniczając początkowo roszczenie główne do kwoty 200.000 zł, wraz z kosztami procesu w wysokości 43.219,50 zł, koszty klauzuli wykonalności 212 zł, koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 3.615 zł. W toku dalszych czynności postępowanie egzekucyjne zostało rozszerzone do całej sumy należności wynikających z tytułu wykonawczego. W ramach wszczętego postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 567/05 Komornik Sądowy egzekucję skierował do nieruchomości dłużnika położonej w M. przy ul. (...), stanowiącej działki gruntu nr (...) o pow. 3936 m² dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadził księgą wieczystą Kw (...) oraz działki gruntowej nr (...) o pow. 643 m², dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadził księgą wieczystą KW (...), rachunków bankowych dłużnika i ruchomości dłużnika oraz wierzytelności dłużnika. W toku postępowania ustalono, iż jedynym majątkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. są 4 segmenty budynków w stanie surowym oraz że Bank - wierzyciel hipoteczny ponownie wszczął po roku egzekucje z nieruchomości. Dłużnik nie prowadził żadnej działalności.

Postanowieniem z dnia 28 września 2007 r., w sprawie o sygn. akt I Co 206/00 Sąd Okręgowy w Szczecinie uchylił postanowienie z dnia 27 listopada 2000 roku w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia L. N. w postaci hipoteki przymusowej kaucyjnej do kwoty 555.534,15 zł na udziałach dłużnika Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. w nieruchomościach, dla których Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadzi księgi wieczyste KW nr (...). W uzasadnieniu Sąd wskazał, że z notatki urzędowej z dnia 24 maja 2006 r. wynika, iż w latach 2000 – 2006 nie toczyło się i toczy się w niniejszym Sądzie postępowanie z udziałem wierzyciela i dłużnika. W ocenie Sądu Okręgowego L. N. zaniechał wytoczenia powództwa w wyznaczonym terminie i tym samym upadek zabezpieczenia w niniejszych okolicznościach nastąpił z mocy prawa.

W dniu 26 lutego 2008 r., na wniosek z dnia 15 października 2007 r. oraz na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie sygn. akt I Co 206/00 z dnia 28 września 2007r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu wykreślił hipotekę przymusową w kwocie 555.534,15 zł ustanowioną na rzecz L. N. w księdze wieczystej KW nr (...) prowadzonej dla działki nr (...) o pow. 3936 m⁽²⁾ położonej w M. przy ul. (...) oraz z udziałów: Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w M., G. i J. małż. B., K. S., E. i A. małż. S., J. i A. małż. S., K. i M. małż. K., J. N., M. P. i K. P., W. M., C. S., W. K., K. i I. małż. M., T. Z., P. K. (1) oraz z urzędu wykreślił wpisy dotyczące współobciążenia łącznego z nieruchomości objętych księgami wieczystymi kw nr (...), kw (...). O powyższym zawiadomiono powoda L. N. zawiadomieniem z dnia 26.02.2008 r.

W dniu 27 lutego 2008 r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu Wydział Ksiąg Wieczystych dokonał wykreślenia w księdze wieczystej Kw (...) prowadzonej dla lokalu mieszkalnego nr (...) o pow. użytkowej 45,90 m² mieszczącego się w budynku przy ul. (...) w M. stanowiących własność A. i H. małż. M. wykreślono w dziale IV hipotekę przymusową łączną, z księgi wieczystej Kw (...), w kwocie 555.534,15 zł ustanowiona na rzecz L. N., z urzędu na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie I Co 206/00 z dnia 28.09.2007 r.

Postępowanie egzekucyjne KM 567/05 z nieruchomości objętych księgami wieczystymi Kw (...) i Kw (...) zostało umorzone postanowieniem Komornika Sądowego z dnia 05.03.2008 r. na podstawie art. 823 k.p.c. czyli nie podjęcia przez wierzyciela w ciągu roku czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

W 2009 r. powód ponownie zainicjował w oparciu o tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19.02.2001 r. I Nc 123/00 postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, które toczyło się pod sygn. akt V KM 1258/09. Egzekucję skierowano do majątku dłużnika z ruchomości, rachunku bankowego i wierzytelności.

Wnioskiem z dnia 11 lutego 2011 r. powód złożył o wszczęcie i prowadzenie przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu egzekucji wobec dłużnika Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. z ruchomości dłużnika, rachunków bankowych, wierzytelności.

W wnioskiem z dnia 11 lutego 2011 r. powód domagał się wszczęcia i prowadzenia przez Komornika Sądowego egzekucji wobec dłużnika Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. z lokalu mieszkalnego nr (...), położonego przy ul. (...), w Ś., dla którego Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadzi księgę wieczystą KW (...), z lokalu mieszkalnego nr (...), położonego przy ul. (...), w Ś., dla którego Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadzi księgę wieczystą KW (...), z lokalu mieszkalnego nr (...), położonego przy ul. (...), w Ś., dla którego Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadzi księgę wieczystą KW (...), z lokalu mieszkalnego nr (...), położonego przy ul. (...), w Ś., dla którego Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadzi księgę wieczystą KW (...), z lokalu mieszkalnego nr (...), położonego przy ul. (...), w Ś., dla którego Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadzi księgę wieczystą KW (...). Postępowanie egzekucyjne toczyło się pod sygn. akt MW KM 161/11.

Postanowieniem z dnia 9 maja 2011r. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu umorzył postępowanie egzekucyjne z nieruchomości (...), (...), (...) prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Szczecinie w postępowaniu upominawczym z dnia 19 lutego 2001r. ustalając, iż postanowieniem z dnia 12.04.2011 r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu Wydział Ksiąg Wieczystych oddalił wniosek o wpis wzmianki o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym z nieruchomości stanowiącej lokal DP-2 , nr (...), ponieważ w dziele II ksiąg wieczystych nieruchomości wpisane są osoby trzecie nie zaś dłużnik przeciwko któremu egzekucja jest skierowana. Podano, iż hipoteka łączna na którą powoływał się wierzyciel, w wniosku egzekucyjnym istotnie obciążała lokale, jednakże jak wynika z ksiąg wieczystych została ona z urzędu wykreślona na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie Wydział I Cywilny w sprawie o sygn. akt I Co 206/00 z dnia 28 września 2007 r.

W dniu 26 maja 2011 roku powód wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu z wnioskiem o wszczęcie egzekucji z nieruchomości lokalowych położonych w Ś. przy ul. (...) dla których Sąd Rejonowy w Świnoujściu Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste Kw nr: KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), (...), KW (...), KW (...), KW (...), (...), KW (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...).

Postanowieniem z dnia 13 czerwca 2011r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu w sprawie KM 161/11 oddalił wniosek powoda z dnia 26 maja 2011 r. o wszczęcie i prowadzenie egzekucji z nieruchomości o nr KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...). Postanowieniem z dnia 14.07.2011 r. oddalił wniosek o wszczęcie i prowadzenie egzekucji z nieruchomości o nr KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), (...), KW (...), KW (...), KW (...). Postanowieniem z dnia 12.07.2011 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu oddalił wniosek powoda z dnia 04.07.2011 r. o wszczęcie i prowadzenie egzekucji z nieruchomości o nr KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...). W uzasadnieniu postanowień wskazano, iż w dziele II ksiąg wieczystych w/w nieruchomości wpisane są osoby trzecie nie zaś dłużnik przeciwko któremu egzekucja jest skierowana. Podano, iż hipoteka łączna na którą powoływał się wierzyciel, w wniosku egzekucyjnym istotnie obciążała lokale, jednakże jak wynika z ksiąg wieczystych została ona z urzędu wykreślona na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie Wydział I Cywilny w sprawie o sygn. akt I Co 206/00 z dnia 28.09.2007 r.

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2011r. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu w sprawie KM 161/11 umorzył postępowanie egzekucyjne z nieruchomości dla lokalu nr (...) położonego przy ul. (...) w M., dla którego

Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadzi księgę wieczystą Kw (...), prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w S. w postępowaniu upominawczym z dnia 19 lutego 2001 r.

Przeciwko dłużnikowi Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. prowadzone jest postępowanie w 21 sprawach egzekucyjnych na łączną kwotę 10.462.018 zł.

Postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2008 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I Co 206/00 oddalił wniosek L. N. złożony pismem z dnia 16 marca 2008 r. o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 28 września 2007 r. i odrzucił jego zażalenie złożone pismem z dnia 16 marca 2008 r. uzupełnionym pismem z dnia 18 marca 2008 r. na postanowienie z dnia 28 września 2007 r. Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2008 r. Sąd Apelacyjny w S. w sprawie o sygn. akt I ACz 365/08 oddalił zażalenie powoda na powyższe postanowienie.

Postanowieniem z dnia 31 października 2008 r., w sprawie o sygn. akt I ACz 645/08 Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie z wniosku L. N. przy udziale Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie przepisu art. 359 § 1 k.p.c. uchylił postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007r. w sprawie I Co 206/00. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny w Szczecinie nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż doszło do zmiany okoliczności, uzasadniających uchylenie, bądź zmianę postanowienia. W ocenie Sądu Apelacyjnego sytuacja faktyczna zmieniła się, bowiem w sprawie I Nc 123/00 został wydany nakaz zapłaty, który jest prawomocny i zdaniem Sądu uprawniony mógł uzyskać obok tytułu zabezpieczającego także tytuł wykonawczy, a stan wynikający z istnienia obu tytułów mógł utrzymywać się przez pewien czas i tym samym zabezpieczenie udzielone w postępowaniu zabezpieczającym pozostawało w mocy.

Powód od roku 2000 prowadził rozmowy zarówno ze Spółdzielnią Mieszkaniową (...) jak i w późniejszym czasie po wpisaniu hipoteki łącznej także na nieruchomości lokalowe z dłużnikami rzeczowymi. Powód mając ustanowione hipoteki na poszczególnych nieruchomościach lokalowych wchodzących w skład nieruchomości przy ul. (...) był przekonany, iż jest to gwarancją odzyskania środków pieniężnych zasądzonych nakazem zapłaty. Powód prowadził pertraktacje z wszystkimi dłużnikami hipotecznymi rzeczowymi.

Część dłużników zgodziła się spłacić swój dług hipoteczny wobec powoda chociażby w części, w zamian za wyrażenie zgody na wykreślenie hipotek obciążających ich nieruchomości nabyte od Spółdzielni (...). Dłużnicy hipoteczni: P. i T. K.- w kwocie 37.000 zł w dniu 23 lipca 2002 r., A. S. w kwocie 5.565 zł w miesiącu lutym 2003 r., E. i W. Ż. w kwocie 11.200 zł w dniu 3 lipca 2003 r., B. B. (1) w kwocie 13.000 zł w dniu 9 lipca 2002 r., P. K. (1) w kwocie 23.000 zł - częściowo spłacili swój dług wobec powoda. Ponadto spółka z o.o. PPU (...) w S. w wyniku ugody pozasądowej zawartej w dniu 21 stycznia 2010 r. zapłaciła do rąk powoda kwotę 50.000 zł. Powód odstąpił od żądania od dłużnika hipotecznego PPU (...) w S. kwoty 190.000 zł w zamian za obietnicę upustów cenowych jakie (...) Sp. z o.o. miało udzielić powodowi w związku z prowadzonymi robotami drogowymi i melioracyjnymi w inwestycjach realizowanych przez wierzyciela (łącznie kwota 240.000 zł). Obiecany upust cenowy nigdy nie został zrealizowany, albowiem (...) Sp. z o.o. nie prowadził żadnych robót drogowych i melioracyjnych na rzecz powoda. Łączna kwota świadczeń jakie powód otrzymał od dłużników hipotecznych wyniosła 139.765 zł. Powód wyraził zgodę na wykreślenie hipotek łącznych poprzez wykreślenie hipotek z nieruchomości z KW (...) oraz KW (...) nieruchomości lokalowych: lokalu mieszkalnego oznaczonego numerem ewidencyjny (...), o podanej powierzchni 41,80 m⁽²⁾

Pismem z dnia 9 lipca 2012 r. powód L. N. - wobec dokonania wpłaty kwoty 11.200 zł złożył oświadczenie o wyrażeniu zgody odnośnie wpisów dokonanych na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 27 listopada 2000 r.:

a/ w dziale IV KW numer (...) hipoteki przymusowej w wysokości 555.534,15 zł na udziale SM (...) w M. na rzecz L. N. wraz z umownymi odsetkami w wysokości 3 % w stosunku miesięcznym od dnia dokonania wpłaty do dnia zapłaty w kosztami procesu,

b/ w dziale IV KW nr (...) hipoteki przymusowej w wysokości 555.534,15 zł na udziale SM (...) w M. na rzecz L. N. wraz z umownymi odsetkami w wysokości 3% w stosunku miesięcznym od dnia dokonania wpłaty do dnia zapłaty i kosztami procesu”, na zwolnienie z hipotek łącznych oraz wykreślenie powyższych hipotek z nieruchomości lokalowej

nr (...) w segmencie (...), położonym na III kondygnacji (II piętro) o pow. 32 m⁽²⁾, położonego w M. przy ul. (...), która zostanie wyodrębniona z w/w ksiąg wieczystych i po wyodrębnieniu miała stanowić własność dłużnika hipotecznego i E. i M. Ż. i W. Ż. wraz z udziałem 62/10000 w części we współwłasności budynku i gruntu.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2013 r. w sprawie II CSK 270/13 Sąd Najwyższy umorzył postępowanie kasacyjne w sprawie wniosku SM (...) z siedzibą w M., przy udziale powoda L. N., Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Usługowego (...) spółki z o.o. w S. i innym o wykreślenie hipoteki – od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 stycznia 2012 r., sygn. akt II Ca 111/12, na skutego cofnięcia skargi przez L. N..

Postanowieniem z dnia 25 lutego 2004 r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu Wydział Ksiąg Wieczystych w sprawie Dz Kw (...), (...), Kw (...) (...), umorzył postępowanie o wpis hipotek łącznych na rzecz Banku (...) SA w W. oraz L. N., w księdze wieczystej KW (...) urządzonej dla lokalu (garażu) nr (...) oraz księdze wieczystej Kw (...) prowadzonej dla działki nr (...) przy ul. (...) w M., przy udziale T. K. i P. K. (1) do 20/10000 części, wobec zezwolenia wierzycieli na wykreślenie w/w hipotek z nabytej przez nich nieruchomości.

W dniu 9 lipca 2002 r. powód otrzymał od B. i Z. małżonków B. kwotę 13.000 zł tytułem należności kwoty odsetek umownych określonych w nakazie zapłaty o sygn. akt I NC 123/00 Sądu Okręgowego w Szczecinie.

Mając na uwadze takie ustalenia Sąd Okręgowy powództwo L. N. oddalił w całości.

W uzasadnieniu wskazał, że powód żądał zasądzenia na jego rzecz odszkodowania z tytułu poniesionej szkody związanej z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. w sprawie o sygn. akt I Co 206/00 na podstawie którego uchylone zostało postanowienie tegoż Sądu z dnia 27 listopada 2000 r. w przedmiocie ustanowienia hipoteki przymusowej łącznej do kwoty 555.534,15 zł. W konsekwencji czego Sąd Rejonowy w Świnoujściu postanowieniem dnia 26 i 27 lutego 2008r. dokonał wykreślenie hipotek przymusowych w kwocie 555.534,15 zł z ksiąg wieczystych nieruchomości czym doprowadził powoda do utraty zabezpieczenia wierzytelności.

Mając na względzie rozważania i wytyczne poczynione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 marca 2013 r oraz Sąd Apelacyjny w Szczecinie, na podstawie art. 398²⁰ k.p.c. uznać należało, iż podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego jest art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 424^{1b} oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 155, poz. 1037).

W pierwszej kolejności Sąd odniósł się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia co do roszczenia odsetek umownych tj. kwoty 2.215.076,98 zł. Wskazał, że roszczenie o odszkodowanie na podstawie art. 424^{1b} k.p.c. jest roszczeniem o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, którego termin przedawnienia określa przepis art. 442¹ k.c. i podkreślił, że przedawnienie następuje z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, jednakże termin ten nie może być dłuższy niż 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, z wyjątkami określonymi w § 2 i 3 art. 442¹ § 2 k.c. Zgłoszony zarzut przedawnienia uznał za słuszny, gdyż powództwo o zapłatę odszkodowania w kwocie 555.534,15 zł, powód wytoczył przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa pismem z dnia 16 maja 2010 r., zatem niewątpliwie w tej dacie najpóźniej powstała u niego świadomość szkody i osoby obowiązanej do jej naprawienia. Dopiero pismem z dnia 2 września 2014 r. rozszerzył powództwo w ten sposób, że obok roszczenia pierwotnego określonego ostatecznie na kwotę 417.769,15 zł wniósł o zasądzenie kwoty 2.215.076,98 zł. Tym samym, zdaniem Sądu, wniesiony przez powoda pozew z dnia 16 maja 2010 r. przerwał bieg terminu przedawnienia w odniesieniu do roszczenia w nim zgłoszonego, to jest co do kwoty 555.534,15 zł (ograniczonej do kwoty 417.769,15 zł), a dalsze roszczenie o zapłatę kwoty 2.215.076,98 zł zgłoszone w dniu 2 września 2014 r., zostało wniesione już po upływie 3 lat od daty wytoczenia powództwa, licząc od dnia 16 maja 2010 r. tj. Mając zaś na względzie, że dla rozpoczęcia biegu

terminu przedawnienia bez znaczenia pozostaje świadomość poszkodowanego co do rozmiaru szkody, uznać należało, iż roszczenie o zapłatę kwoty 2.215.076,98 zł wniesione zostało już po upływie terminu przedawnienia.

Odnosząc się do treści art. 417¹ § 2 k.c. Sąd Okręgowy podkreślił, że przepis ten odnosi się również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Zgodnie zaś z art. 424^{1b} k.p.c. w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Wskazał, że przepis art. 424^{1b} k.p.c. został dodany ustawą z 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, wskutek wydania przez TK wyroku z 1 kwietnia 2008 r. (SK 77/06, OTK-A 2008, Nr 3, poz. 39). Użycie w komentowanym przepisie określenia „prawomocne orzeczenia, od których skarga nie przysługuje”, otwiera drogę do dochodzenia odszkodowania również w przypadku, gdy postępowanie zakończono wydaniem orzeczeń kończących, jak i niekończących postępowania w sprawie.

W doktrynie prawa zgodnie przyjmuje się, iż prawomocne orzeczenia, od których skarga nie przysługuje, to w szczególności orzeczenia orzeczenia nie merytoryczne (m.in. wydawane w procesie), zarówno kończące postępowanie, jak i niekończące postępowania w sprawie (cały katalog postanowień rozstrzygających kwestie wpałkowe). Przedmiotowe postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. z którym powód łączy odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa zostało wydane w postępowaniu zabezpieczającym, jest orzeczeniem prawomocnym i nie przysługuje od niego skarga kasacyjna, stąd też w sprawie znajduje zastosowanie art. 424^(1b) k.p.c. umożliwiający dochodzenie odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi. W takim wypadku badanie przesłanki niezgodności z prawem orzeczenia sądu następuje w postępowaniu sądowym o odszkodowanie. Przepis art. 424^(1b) k.p.c. należy wiązać wyłącznie z podstawą prawną określoną w art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. Przepis art. 417⁽¹⁾ § 2 k.p.c., wszedł w życie w dniu 25 września 2010 r. i ma zastosowanie do orzeczeń, które uprawomocniły się począwszy od dnia 17 października 1997 r., zatem i również do postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r., sygn. akt I Co 206/00.

Poddając ocenie, czy postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. w przedmiocie uchylenia zabezpieczenia stanowiło orzeczenie niezgodne z prawem Sąd wskazał, że biorąc pod uwagę treść interpretacji przyjętej przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu wydanym w rozpoznaniu skargi kasacyjnej, uznać należy, iż orzeczenie to jest orzeczeniem niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 424^(1b) k.p.c. Przedmiotowe orzeczenie zostało wydane, wbrew regulacji normy art. 742 § 2 k.p.c., na posiedzeniu niejawnym co bezpośrednio przełożyło się na błędne ustalenia faktyczne, skutkujące wydaniem wadliwego orzeczenia. Sąd Okręgowy w Szczecinie błędnie bowiem przyjął, iż L. N. zaniechał wytoczenia powództwa w wyznaczonym terminie wobec czego upadek zabezpieczenia nastąpił z mocy prawa, gdy tymczasem powód wytoczył powództwo w wyznaczonym terminie uzyskując nakaz zapłaty. Błędne zastosowanie art. 733 k.p.c. (poprzednio art. 734 k.p.c.) skutkujące uchyleniem istniejącego zabezpieczenia, nastąpiło w konsekwencji uchybienia procesowego poprzez naruszenie art 742 § 2 k.p.c. zgodnie z którym postanowienie w przedmiocie uchylenia lub ograniczenia zabezpieczenia może zapaść tylko po przeprowadzeniu rozprawy. Sąd podkreślił, że orzeczenie niezgodne z prawem, to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej i takim było postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r.

Jednak ustalenie, iż orzeczenie z którym powód łączy odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego jest niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424^{1b} k.p.c. nie jest wystarczającą przesłanką słuszności żądania. Możliwość dochodzenia odszkodowania za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem orzeczeniem sądowym uzależniona jest od wstąpienia

dodatkowej przesłanki, a mianowicie wyczerpania przez stronę przysługujących jej środków prawnych, przepis art. 424^{1b} wyłącza bowiem dochodzenie odszkodowania w sytuacji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych (aby zapobiec uprawomocnieniu się wadliwego orzeczenia i zapobieżeniu powstania szkody). Sąd podkreślił, że warunek ten jest tożsamy z zawartym w art. 424¹ § 1 in fine zastrzeżeniem, że zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie były i nie są możliwe. Jeżeli strona nie skorzystała z któregośkolwiek z przysługujących jej środków prawnych, nie może dochodzić odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem. Oznacza to w szczególności, że nie jest dopuszczalne dochodzenie odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej prawomocnym postanowieniem, na które stronie przysługiwało zażalenie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie przesłanka ta nie została spełniona, stąd zgłoszone roszczenie nie mogło zostać uwzględnione. Sąd Okręgowy podkreślił, że zgodnie art. 424^{1b} k.p.c. w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Przez środki prawne o których mowa art. 424^{1b} k.p.c. można rozumieć zwyczajne środki odwoławcze, inne środki zaskarżenia (w rozumieniu art. 363 § 1), nadzwyczajne środki zaskarżenia, ale także instytucje niebędące środkami zaskarżenia, umożliwiające ponowne orzekanie w sprawie prawomocnie osądzonej. W pewnych sytuacjach zalicza się również wniosek o przywrócenie terminu (gdy dotyczy terminu wniesienia środka zaskarżenia. Zatem jeżeli strona nie skorzystała z któregośkolwiek z przysługujących jej, tak rozumianych środków prawnych, nie może dochodzić odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem (choćby było wadliwe).

Sąd wskazał, że na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. w przedmiocie uchylenia postanowienia z dnia 27 listopada 2000 r., którym zabezpieczono roszczenia powoda L. N., na podstawie art. 741 k.p.c. przysługiwał powodowi środek odwoławczy w postaci zażalenia, z którego powód nie skorzystał, skutkiem czego postanowienie to uprawomocniło się, co z kolei stanowiło podstawę wykreślenia wpisu hipotek przymusowych. Nieskuteczne okazały się przy tym próby powoda o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia, gdyż postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2008 r. został on prawomocnie oddalony, a w konsekwencji odrzucono wniesione przez powoda po terminie zażalenie. Zażalenie na powyższe postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2008 r. w sprawie o sygn. akt I Acz 365/08. Z powyższego względu nie można uznać, iż powód skorzystał z przysługujących środków prawnych, gdyż nie wykorzystał podstawowego środka prawnego jakim było zażalenie. Powstanie szkody w sprawie związane jest zaś z uprawomocnieniem się postanowienia z dnia 28 września 2007 r. wobec nie skorzystania przez powoda z przysługujących środków prawnych. Zatem wyeliminowanie wadliwego orzeczenia postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 31 października 2008 r., w sprawie o sygn. akt I ACz 645/08, poprzez uchylenie na podstawie art. 359 k.p.c. postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. w sprawie I Co 206/00, nie zapobiegło powstaniu zdarzenia z którym powód łączy wyrządzenie szkody. Stąd też skorzystanie z tego środka prawnego, w ocenie Sądu nie mogło być uznane jako wypełniające przesłankę skorzystania z przysługujących środków prawnych z art. 424^(1b) k.p.c. Warunek możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych zawarty w art. 424⁽¹⁾ § 1 k.p.c. jest, zdaniem Sądu, tożsamy do zastrzeżenia przewidzianego w art. 424^(1b) k.p.c., iż strona dochodząca odszkodowania mającego źródło w niezgodnym z prawem orzeczeniu sądowym od którego nie przysługuje skarga kasacyjna, winna wyczerpać przysługujące środki prawne. Sąd podkreślił, że odnośnie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, art. 424⁽¹⁾ § 1 k.p.c. w omawianym zakresie posiada dalsze uregulowanie w art. 424⁽⁵⁾ § 1 ust. 5 k.p.c. określającym wymogi formalne skargi. Zatem, istotą jest uprzednia, ewentualnie obecna, możliwość wzruszenia zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych. W ocenie Sądu rozważanie to można odnieść do przesłanki skorzystania z przysługujących środków prawnych określonych w art. 424^(1b) k.p.c., gdyż hipoteza art. 424⁽⁵⁾ § 1 pkt 5 k.p.c. ma szeroki zasięg. Zdaniem Sądu unicestwienie w ten sposób skutków prawomocnego orzeczenia może zatem nastąpić nie tylko wtedy, gdy istnieje podstawa do jego uchylenia lub zmiany. Aby szkody uniknąć, strona powinna wykorzystać nie tylko wszystkie przysługujące jej środki zaskarżenia, pozwalające na zmianę lub uchylenie orzeczenia,

ale także wszystkie inne instrumenty prawne, które służą do pozbawienia lub ograniczenia skuteczności, a zwłaszcza wykonalności orzeczenia. Skuteczność domagania się, odszkodowania uzależniona jest zatem od wykorzystania przez stronę przysługujących jej środków prawnych do zwalczania wadliwego orzeczenia i zapobieżeniu – ograniczeniu wystąpienia szkody. Skorzystanie przez stronę z przysługującego środka prawnego, winno nadto być interpretowane w ten sposób, że obejmuje ono jedynie przypadki skutecznego wniesienia przez stronę środka odwoławczego, skutkującego kontrolą merytoryczną orzeczenia wskazanego jako źródło szkody. Do przysługujących stronie środków prawnych o których mowa w art. 424^{1b)} k.p.c., zdaniem tego Sądu, należy zaliczyć również te dostępne środki prawne umożliwiające niejako przywrócenie stanu zgodnego z prawem, pomimo wydania prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem. Chodzi o zastosowanie w sprawie art. 95 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece w myśl którego w razie wykreślenia hipoteki z księgi wieczystej bez ważnej podstawy prawnej hipoteka wygasa po upływie lat dziesięciu. Co powodowało iż wadliwe postanowienie z dnia 28 września 2007 r. stwierdzające upadek zabezpieczenia w postaci wpisu hipotek miało charakter jedynie deklaratoryjny, i pomimo stwierdzenia upadku, nie wywołało materialnego prawnego skutku w postaci wykreślenia hipotek. Formalnie orzeczenie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. stanowiło podstawę wykreślenia wpisów hipotek dłużników rzeczowych, jednakże zdaniem Sądu Okręgowego, zgodnie z art. 95 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece te hipoteki nadal istnieją, gdyż wykreślenie hipoteki omyłkowo albo na skutek błędu bez ważnej podstawy prawnej nie powoduje jej wygaśnięcia. Hipoteka taka wygasa dopiero po upływie 10 lat od chwili jej wykreślenia. Sąd wskazał te, że w sprawie ze względu na to, że wykreślenie zostało dokonane bez ważnej podstawy prawnej, nie będzie miał zastosowania art. 29 u.k.w.h., tym samym bieg terminu dziesięcioletniego rozpoczął się od chwili faktycznego wykreślenia hipoteki, a przywrócenie tej hipoteki może nastąpić na drodze sądowej poprzez usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym, w trybie art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. W tym zakresie Sąd przywołał też art. 10 ust. 1 – 2 u.k.w.h. Podkreślił, że wydane w trybie art. 742 § 1 k.p.c. orzeczenie uchylające postanowienie zabezpieczające - niezbędne w celu dokonania wykreślenia wpisów hipotek przymusowych w księgach wieczystych - nie ma charakteru konstytutywnego, lecz jedynie deklaratoryjny, w konsekwencji, postanowienie sądu uchylające postanowienie zabezpieczające oparte na mylnym założeniu, że zabezpieczenie upadło w myśl art. 733 (poprzednio art. 734) k.p.c., nie niweczyło, w ocenie tego Sądu, udzielonego zabezpieczenia, jeżeli rzeczywiście nie wystąpiły przesłanki określone w tym przepisie skutkujące upadkiem zabezpieczenia. W takim przypadku, wykreślenie hipoteki, aczkolwiek dokonane na podstawie formalnie właściwego dokumentu w postaci postanowienia sądu uchylającego postanowienie zabezpieczające, jest dokonane bez ważnej podstawy materialnoprawnej w postaci upadku zabezpieczenia. Z tego też względu przyjąć należy, iż przedmiotowe hipoteki nie wygasły i faktycznie przysługuje powodowi roszczenie o uzgodnienie stanu prawnego z rzeczywistym.

Sąd wskazał też, że jednak samo wykreślenie hipotek w okolicznościach objętych hipotezą art. 95 u.k.w.h. może powodować negatywne konsekwencje w razie zmiany stanu prawnego nieruchomości po wykreśleniu hipotek. W szczególności ze względu na działanie rękami wiary publicznej ksiąg wieczystych wobec osób trzecich niekiedy nie będzie bowiem możliwe ponowne wpisanie wykreślonej hipoteki, która nie wygasła według art. 95 u.k.w.h. Z przedłożonych przez stronę pozwaną ksiąg wieczystych objętych wykreślonymi hipotekami wynika jednak, że nieruchomości te należą do tych samych właścicieli, co w momencie w którym te hipoteki były wykreślane. Oznacza to, że powód posiada możliwość prawną skutecznego domagania się przywrócenia wpisów wykreślonych hipotek. Stąd uwzględniając interpretację przesłanki skorzystania przez osobę domagającą się odszkodowania na podstawie art. 424^{1b)} k.p.c. przyjąć należy, iż do przesłanek tych należy również, w rozpatrywanej sytuacji powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej ze stanem prawnym, jako środek prawny umożliwiający powodowi przywrócenie stanu sprzed wadliwie wydanego orzeczenia z dnia 28 września 2007 r., a w konsekwencji usunięcie przeszkód stojących na przeszkodzie skutecznym realizowaniu przysługujących powodowi wierzytelności na zabezpieczonych hipotekami nieruchomościach. Ze środka tego powód nie skorzystał, stąd również i w tym zakresie, zdaniem Sądu, nie można mówić o spełnieniu wszystkich przesłanek z art. 424^{1b)} k.p.c.

Sąd podkreślił też, że powód ponadto nie wykazał poniesienia szkody. Za szkodę uważał on pozbawienie zabezpieczenia rzeczowego jego wierzytelności. – wykreślenie hipotek wskutek błędnego orzeczenia Sądu, utratę dłużników rzeczowych, co stanowić miało szkodę rzeczywistą – powodującą realny uszczerbek w majątku dłużnika, nie zaś kwalifikowana polegająca na utracie korzyści. Sąd nie podzielił jednak poglądu powoda, iż wysokość uszczerbku w jego dobrach majątkowych odpowiada wartości wykreślonych hipotek wskazując, że chociaż uprawnienie wynikające z hipoteki samo w sobie nie posiada określonej wartości majątkowej, to jednak realizacja tego prawa mogła powodowi przynieść określone przysporzenie majątkowe. Utrata realnego zabezpieczenia wierzytelności może bowiem prowadzić do powstania szkody, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy. Ustalenie czy w danym wypadku szkoda ta wystąpiła w rzeczywistości, oraz w jakiej wysokości wymaga ustalenia, że inne składniki majątku dłużnika, ewentualnie innych osób odpowiedzialnych za zapłatę nie gwarantują możliwości zaspokojenia wierzyciela w całości lub w części. Przy czym bez znaczenia pozostaje okoliczność, że przez utratą zabezpieczenia wierzyciel nie wszczął egzekucji w stosunku do przedmiotu zabezpieczenia, oczekując na dobrowolne spełnienie świadczenia przez dłużnika osobistego i dłużników rzeczowych. W tej sytuacji niezbędne jest ustalenie, jak kształtowałyby się sytuacja powoda, gdyby do wykreślenia hipotek nie doszło i w jakim wówczas zakresie powód mógł oczekiwać spłaty swojej wierzytelności, gdyby zrealizował prawo wynikające z hipotek. Zatem, aby wykazać poniesioną szkodę powód winien wykazać, że egzekucja z tych nieruchomości możliwa by była co do konkretnej wysokości, to jest przedstawić dokładnie w jakiej wysokości mógłby się zaspokoić z tych nieruchomości, gdyby nie wykreślenie przedmiotowych nieruchomości. Powód powinien więc wykazać przede wszystkim wartość tych nieruchomości oraz zestawzić z wysokością przysługujących mu wierzytelności, uwzględniając wskazywane częściowe zaspokojenie wierzytelności. Zdaniem Sądu, kwestii faktycznego poniesienia szkody nie można jednak rozważać w oderwaniu od kwestii materialno-prawnego istnienia przedmiotowych hipotek i istnienia możliwości ich ujawnienia w księgach wieczystych w drodze powództwa w trybie art. 10 u.k.w.h, uwzględniając ewentualnie negatywne konsekwencje z ewentualnej zmiany stanu prawnego nieruchomości po wykreśleniu hipotek i działanie rękami wiary publicznej ksiąg wieczystych wobec osób trzecich. Na te okoliczności powód powinien naprowadzić odpowiednie dowody obrazujących zakres możliwego zaspokojenia wierzytelności powoda w sytuacji przywrócenia wpisów hipotecznych na wszystkich nieruchomościach lokalowych. Tymczasem powód wykazał, iż nie mógłby zaspokoić się na majątku dłużnika, ponieważ do tego majątku jest wiele egzekucji na ponad 1 mln złotych, które prowadzi wielu wierzycieli, a pozwany przedkładając odpisy ksiąg potwierdził, że w zdecydowanej większości nieruchomości są własnością tych samych osób, które były właścicielami w dacie uzyskania wpisów w księgach wieczystych.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy powództwo jako bezzasadne oddalił, a w części, z uwagi na cofnięcie przez powoda pozwu łącznie co do kwoty 137.765 zł wraz z zrzeczeniem się roszczenia, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. postępowanie umorzył.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się powód.

Zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części tj. w zakresie pkt. II zarzucając:

I. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegający na wadliwym przyjęciu i ustaleniu, iż powód wytoczył powództwo o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa w dniu 16 maja 2010 roku w kwocie 555,534,15 zł, podczas gdy faktycznie powód zgłosił do zasądzenia kwotę 555,534,15 zł wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 3% w stosunku miesięcznym od dnia 11.12.1999 r. do dnia zapłaty od kwoty 388.237 zł oraz odsetkami w wysokości 3% w stosunku miesięcznym od dnia 19.02.1999 r. do dnia zapłaty od kwoty 267.297,15 zł, co oznacza, że rozszerzając w dniu 2 września 2014r. roszczenie o zapłatę o dalszą kwotę zdaniem Sądu I Instancji zgłosił dodatkowe roszczenie poza terminem przedawnienia, podczas gdy rozszerzenie kwoty roszczenia było wynikiem skapitalizowania odsetek zgłoszonych do zasądzenia w pozwie, a więc było kwotą sumarycznego roszczenia, tj. pretensji głównej i odsetek za zwłokę zgłoszonych w trzyletnim terminie przedawnienia

II. obrazę przepisów prawa procesowego, a to przepisu art. 424^{lb} k.p.c. polegającą na:

- dokonaniu wykładni rozszerzającej normy prawnej zawartej w tym przepisie, przez uznanie, że warunkiem skorzystania przez stronę z regulacji prawnej art. 424^{lb} k.p.c. jest wyczerpanie przez stronę wszelkich przysługujących jej środków prawnych i narzędzi procesowych w jakimkolwiek postępowaniu podjętym w celu przywrócenia stanu zgodnego z prawem (np. powództwa w trybie art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece), podczas gdy przepis art. 424^{lb} k.p.c. dla jego stosowania wymaga jedynie, aby strona skorzystała z przysługujących jej środków prawnych lecz w ramach postępowania w którym zapadło orzeczenie niezgodne z prawem, a wywołujące szkodę,

- błędnym przyjęciu, iż powód nie skorzystał z przysługujących mu środków prawnych zmierzających do zwalczania orzeczenia niezgodnego z prawem, a to zwyczajnych środków odwoławczych, innych środków zaskarżenia w rozumieniu art. 363 § 1 k.p.c. oraz nadzwyczajnych środków zaskarżenia, nie zaś instytucji przywrócenia terminu do złożenia środka zaskarżenia oraz wniosek powoda złożony w trybie art. 359 § 1 k.p.c. skutkujący uchYLENIEM w dniu 31 października 2008 przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 28 września 2007 r., podczas gdy treść przepisu art. 424^{lb} k.p.c. mówi o skorzystaniu z przysługujących stronie środków prawnych, co oznacza, iż nie jest to katalog zamknięty, lecz chodzi o każde działanie procesowe i użycie każdego narzędzia procesowego dla zwalczania orzeczenia niezgodnego z prawem, w których to narzędziach mieści się także wniosek o przywrócenie terminu do złożenia środka zaskarżenia,

III. obrazę przepisu art. 233 k.p.c. polegającą na błędnej ocenie materiału dowodowego w zakresie wykazania przez powoda szkody i jej wysokości i nie naprowadzeniu przez powoda odpowiednich dowodów obrazujących zakres możliwości zaspokojenia wiarygodności powoda, podczas gdy powód twierdzeniami własnymi i dokumentami zamieszczonymi w piśmie z dnia 14 września 2011 r. wykazywał, iż wartość poszczególnych lokali mieszkalnych obciążonych hipoteką wystarczała na zaspokojenie jego roszczeń.

Z tego względu powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie pkt. II i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy przez zasądzenie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za I i

II instancję, ewentualnie - w przypadku gdyby postępowanie wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości - także w zakresie wysokości szkody przez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji rozwinięto argumentację na poracie stawianych zarzutów. W dalszych pismach procesowych powód dodatkowo podniósł, że to działanie Sądu wbrew prawu doprowadziło do powstania szkody w majątku powoda i nie można w takim wypadku błędami obarczać obywateli przerzucając na nich odpowiedzialność i zmuszając do naprawienia niezawinionej szkody. Zdaniem powoda wykazał on wszystkie przesłanki uzasadniające zasądzenie odszkodowania, w tym także wysokość poniesionej szkody.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji, dzieląc w całości argumentację Sądu I instancji i uznając wyrok za słuszny.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się bezzasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i przyjmuje je jako własne, bez potrzeby powielania ich w niniejszym uzasadnieniu, za wyjątkiem przyjęcia przez ten Sąd, iż powód wytoczył przeciwko Skarbowi Państwa w dniu 16 maja 2010 roku powództwo jedynie o zapłatę kwoty 555,534,15 zł – w zakresie i z przyczyn jak poniżej. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się natomiast obrazy przez Sąd Okręgowy art. 424^{lb} k.p.c., czy naruszenia art. 233 k.p.c. Podzielenie w części zarzutów apelacji jako słusznych, nie czyni jednak wniosków powoda o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa lub uchylenie wyroku Sądu Okręgowego do ponownego rozpoznania, zasadnymi.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, mimo uchybień jakich dopuścił się ten Sąd, wyrok Sądu Okręgowego uznać należy za słuszny - z przyczyn, które wskazane zostaną w dalszej części uzasadnienia.

Odnosząc się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, w części zgodzić się należy z zarzutem skarżącego, iż Sąd Okręgowy bezpodstawnie przyjął, że przedawnienie roszczenia nastąpiło co do kwoty 2.215.076,98 zł. Zdaniem Sądu Apelacyjnego przedawnienie to nastąpiło jedynie do kwoty 267.297,15 zł, gdyż żądanie w tej kwocie zostało zgłoszone po upływie trzech lat od daty wytoczenia powództwa.

Jak słusznie podnosi skarżący, pozwem z dnia 16 maja 2010 r. wniósł on o zasądzenie od Skarbu Państwa „odszkodowania w kwocie 555.534,15 zł wraz z należnymi odsetkami zgodnie z postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 listopada 2000 r. oraz zwrotu poniesionych kosztów adwokackich i kosztów procesowych”. W wyniku zobowiązania Sądu do sprecyzowania żądania, powód pismem z dnia 10 czerwca 2010 r. wskazał, że żądanie zwrotu kosztów adwokackich i procesowych dotyczy dotychczasowych postępowań prowadzonych celem odzyskania należności w kwocie 555.534,15 zł (wraz z należnymi odsetkami pomniejszonymi o kwoty uzyskane w wyniku zawartych umów ugodowych) oraz kosztami poniesionymi celem dokonania zabezpieczenia w postaci wpisu hipotek i obecnego postępowania, określając wartość przedmiotu sporu na kwotę 2.500.000 zł. Sąd Okręgowy, w toku procesu nie żądał sprecyzowania przez powoda co na kwotę 2.500.000 zł się składa, a powód dopiero pismem z dnia 2 września 2014 r. ostatecznie sprecyzował swoje stanowisko wskazując, że wnosi o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 2.632.846,13 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 września 2010 r., na którą to kwotę składa się pretensja główna 417.769,15 zł, odsetki od kwoty 250.472 zł za okres od 11 grudnia 1999 r. do dnia 3 września 2010 r. tj. 1.328.832,88 zł i odsetki od kwoty 167.297,15 zł za okres od 19 grudnia 1999 r. do 2 września 2010 r. tj. 886.243,24 zł. W piśmie z 4 grudnia 2014 r. powód przyznał, że wskutek błędu rachunkowego zawyżył roszczenie o kwotę 0,85 zł, jednocześnie podniósł, że błędnie strona pozwana zarzuca, iż powód pozwem z 16 maja 2010 r. dochodził jedynie kwoty 555.534,15 zł, podczas gdy faktycznie powód zgłosił do zasądzenia kwotę 555.534,15 zł wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 3% w stosunku miesięcznym od dnia 11.12.1999 r. do dnia zapłaty od kwoty 388.237 zł oraz odsetkami w wysokości 3% w stosunku miesięcznym od dnia 19.02.1999 r. do dnia zapłaty od kwoty 267.297,15 zł, zatem pismo z 2 września 2014 r. było sprecyzowaniem żądania jak w pozwie, które jest wynikiem zsumowania pretensji głównej i odsetek za zwłokę zgłoszonych w pozwie w trzyletnim terminie przedawnienia.

Argumentację tą Sąd Apelacyjny w części podziela. W świetle pisma powoda z 10 czerwca 2010 r. nie sposób bowiem zakwestionować faktu, że powód pozwem z 16 maja 2010 r. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty 2.500.000 zł. Okoliczność, iż Sąd nie żądał sprecyzowania roszczeń wchodzących w skład tej kwoty, nie może powoda stawiać w niekorzystnej sytuacji procesowej. Podkreślić przy tym należy, że Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, iż przedmiotem żądań powoda tytułem odszkodowania w niniejszym procesie jest kwota 2.500.000 zł, gdyż sam na taką kwotę określił wartość przedmiotu sporu, ustalając opłatę od pozwu w wysokości maksymalnej - 100.000 zł (k.25 akt), gdy przed sprecyzowaniem przez powoda swoich żądań opłatę od pozwu ustalił jedynie na kwotę 27.777 zł (k. 1 akt).

Mając na uwadze powyższe przyjąć należy, iż tylko ponad pierwotnie dochodzoną kwotę w wysokości 2.500.000 zł nastąpiło przedawnienie roszczenia. Takie przedawnienie nastąpiło więc jedynie co do kwoty 270.611,13 zł (jako różnica między pierwotnie dochodzonym roszczeniem w kwocie 2.500.000 zł, a przyjętym przez Sąd Okręgowy, tj. 555.534,15 zł - którą to kwotę Sąd Okręgowy uznał jako dochodzoną pozwem plus 2.215.076,98 zł – przyjęte przez Sąd rozszerzenie powództwa, co daje kwotę 2.770.611,13 jako kwotę, zdaniem Sądu Okręgowego, dochodzoną przez powoda w niniejszym procesie). Sąd Apelacyjny nie uwzględnił przy tym w zakresie kwoty 270.611,13 zł, kwot co do których powód w trakcie procesu cofnął powództwo i zrzekł się roszczenia, albowiem cofnięcie to nastąpiło dopiero w trakcie procesu i kwoty te były objęte pierwotnym żądaniem pozwu w łącznej kwocie 2.500.000 zł.

W zakresie przyczyn przedawnienia roszczenia - lecz jedynie co do kwoty 270.611,13 zł - Sąd Apelacyjny w całości podziela argumentację Sądu I instancji zawartą w uzasadnieniu tego Sądu, bez potrzeby powielania jej. W szczególności zgodzić się należy z tym Sądem, iż kwota ta, co wynika z pisma powoda z 10 czerwca 2010 r., nie była objęta żądaniem pozwu z dnia 16 maja 2010 r. Najpóźniej zaś w tej dacie wytoczenia powództwa u powoda powstała świadomość szkody i osoby zobowiązanej do jej naprawienia, tym samym z tą datą swój bieg rozpoczął 3 letni termin

prawnych. Powodowi na powyższe postanowienie przysługiwał bowiem środek odwoławczy w postaci zażalenia, jednak w ustawowym terminie powód z tego środka nie skorzystał, wskutek czego postanowienie to uprawomocniło się. Nieskuteczne też okazały się próby powoda o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia, gdyż taki wniosek został oddalony a zażalenie powoda na postanowienie z dnia 28 września 2007 r. odrzucone. Zażalenie powoda na to odrzucenie zostało zaś oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2008 r.

Słusznie też Sąd Okręgowy wskazał, iż przyjąć należy, że warunek możliwości dochodzenia roszczenia odszkodowawczego w oparciu o art. 424^{1b} k.p.c. jest tożsamy do zastrzeżenia przewidzianego w art. 424¹ § 1 k.c., co do wyczerpania przez stronę przysługujących jej środków prawnych. W zakresie interpretacji znaczenia oraz zakresu tych środków prawnych Sąd Apelacyjny w całości podziela obszerne wywody w tym zakresie dokonane przez Sąd I instancji, bez potrzeby powielania ich. Podziela też pogląd, iż skuteczność domagania się odszkodowania uzależniona jest od wykorzystania przez stronę przysługujących jej środków prawnych do zwalczania wadliwego orzeczenia i zapobieżeniu – ograniczeniu wystąpienia szkody. Chodzi przy tym o skuteczne wniesienie środka odwoławczego, z którego powód nie skorzystał, z przyczyn na które wskazano powyżej. Słusznie zatem ten Sąd doszedł do wniosku, że wyeliminowanie wadliwego orzeczenia (postanowienia z dnia 28 września 2007 r.) postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 31 października 2008 r. w oparciu o art. 359 § 1 k.p.c., nie zapobiegło powstaniu zdarzenia z którym powód łączy wyrządzenie szkody, do takiego zdarzenia zaś nie doszłoby, gdyby powód w terminie wskazanym przez prawo ze środków zaskarżenia skorzystał, zatem przyjąć należy, iż powód nie skorzystał z przysługujących mu środków prawnych, w rozumieniu art. 424^{1b} k.p.c.

Słusznie też podniósł ten Sąd, że jako przysługujące stronie środki prawne w rozumieniu wskazanego wyżej przepisu, należy rozumieć wszystkie dostępne środki prawne umożliwiające niejako przywrócenie, pomimo wydania prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, stanu zgodnego z prawem i do takich środków zaliczyć należy w niniejszej sprawie możliwość skorzystania przez powoda z art. 95 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zw. z art. 10 tej ustawy. Podzielając w całości argumentację zawartą w tym zakresie przez Sąd I instancji, zgodzić się należy z poglądem tego Sądu, iż mając na uwadze treść art. 95 u.k.w.h., w okolicznościach niniejszej sprawy uznać należy, że wadliwe postanowienie z dnia 28 września 2007 r. stwierdzające upadek zabezpieczenia w postaci wpisu hipotek miało jedynie charakter deklaratoryjny (co przesądził zresztą Sąd Najwyższy) i przywrócenie wpisu hipotek możliwe było na drodze sądowej także w trakcie trwania niniejszego procesu, w oparciu o art. 10 u.k.w.h., skoro jak ustalił ten Sąd w oparciu o wypisu zaoferowane przez powoda, nieruchomości objęte wykreślonymi hipotekami należą w zdecydowanej większości do tych samych właścicieli, jak w momencie gdy były wykreślane., a na wykreślenie części hipotek zgodę wyraził sam powód. Na powyższe zwrócił uwagę także Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 1 marca 2013 r. nakazując badanie, w kontekście naruszenia art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c., celem ustalenia wystąpienia i zakresu szkody, czy możliwe jest ponowne wpisanie wykreślonych uprzednio hipotek. Nie ulega zaś wątpliwości, że powód, mimo posiadanych ku temu możliwości, z powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nie skorzystał, a tylko w razie zmiany stanu prawnego nieruchomości po wykreśleniu hipotek, skorzystanie z art. 95 u.k.w.h. nie byłoby możliwe. Co więcej, powód w trakcie niniejszego procesu cofnął nawet skargę kasacyjną, jaką wywiódł od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 stycznia 2012 r. (sygn. akt II Ca 111/12), którym to oddalono jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 26 lutego 2008 r. w przedmiocie wykreślenia hipotek. Zatem i w tym zakresie nie można więc mówić o skorzystaniu przez niego z przysługujących mu środków prawnych, celem uzyskania pozytywnego rozstrzygnięcia w przedmiocie przywrócenia wykreślonych wpisów hipotecznych w księgach wieczystych i wystąpienia w tym kontekście szkody.

Podkreślić też należy, że postępowanie egzekucyjne, zainicjowane wnioskiem powoda z dnia 21 marca 2005 r. w oparciu o tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19 lutego 2001 r., na podstawie którego egzekucja została skierowana do nieruchomości dłużnika położonej w M. przy ul. (...), stanowiącej działki gruntu nr (...) o pow. 3936 m² dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadził księgą wieczystą Kw (...) oraz działki gruntowej nr (...) o pow. 643 m², dla której Sąd Rejonowy w Świnoujściu prowadził księgą wieczystą KW (...), nadto rachunków bankowych dłużnika i ruchomości dłużnika oraz wierzytelności

dłużnika, zostało umorzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu co do wskazanych wyżej nieruchomości postanowieniem z dnia 5 marca 2008 r., z powodu nie podjęcia przez wierzyciela w ciągu roku czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, a nie wskutek wykreślenia wpisów hipotecznych. Kolejne postępowanie egzekucyjne zostało zainicjowane przez powoda, w oparciu o wskazany wyżej tytuł, w 2009 r. i skierowane do ruchomości dłużnika, rachunku bankowego i wierzytelności. I dopiero 11 lutego 2011 r., a więc po wytoczeniu niniejszego powództwa, powód ponownie skierował postępowanie egzekucyjne do nieruchomości Spółdzielni - ze wskazanych tam lokali mieszkalnych przy ul. (...). Zostało ono przez Komornika umorzone postanowieniem z dnia 9 maja 2011 r. wskutek wykreślenia 26 i 27 lutego 2008 r. z urzędu przez Sąd hipotek. W maju 2011 r. powód zainicjował przeciwko Spółdzielni kolejne postępowanie egzekucyjne skierowane do nieruchomości lokalowych, ale wniosek został oddalony, z uzasadnieniem, że dłużnik w dziale II ksiąg wieczystych dłużnik nie jest wpisany.

Tymczasem w kontekście poniesionej szkody zgodzić też należy się z Sądem Okręgowym, iż dla jej ustalenia istotnym było wykazanie, jak kształtowałyby się sytuacja powoda, gdyby do wykreślenia hipotek nie doszło i jakim wówczas zakresie powód mógł oczekiwać spłaty swojej wierzytelności, gdyby zrealizował prawo wynikające z hipotek. Sam powód wszak definiuje szkodę jako pozbawienie zabezpieczenia rzeczowego jego wierzytelności wobec wykreślenia hipotek na skutek błędnego orzeczenia Sądu (postanowienia z dnia 28 września 2007 r.) i utraty przez to dłużników rzeczowych. W tym kontekście powinien zatem wykazać, że egzekucja z tych nieruchomości była możliwa i do jakiej wysokości – wykazując przy tym wartość tych nieruchomości i wysokość przysługujących mu wierzytelności z uwzględnieniem częściowego ich zaspokojenia. Takich dowodów zaś, jak słusznie wskazał Sąd I instancji, w niniejszej sprawie powód nie naprowadził. Wymogu tego nie spełnia pismo powoda z dnia 12 lipca 2014 r., gdyż są to tylko twierdzenia strony. Innych dowód na okoliczności wskazane powyżej powód zaś nie naprowadził, a z ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji wynika, że w trybie art. 95 u.k.w.h. możliwym było ponowne wpisanie uprzednio wykreślonych hipotek i gdyby powód z prawa tego skorzystał, egzekucja z tych nieruchomości nadal byłaby możliwa. Jak słusznie wskazał ten Sąd, powód w istocie wykazał jedynie, że Spółdzielnia miała wielu wierzycieli usiłujących wyegzekwować swoje długi, których wierzytelności opiewały na kwotę ponad milion złotych.

Z tych względów i zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. uznać należy z pozbawiony podstaw. Przypomnieć bowiem należy, że dowód z przesłuchania stron ma charakter subsydiarny i należy do niego podchodzić z dużą dozą ostrożności z uwagi na fakt, że strona zawsze jest zainteresowana wynikiem korzystnego dla niej rozstrzygnięcia w sprawie. Przeprowadzenie takiego dowodu nie może uzasadniać odstąpienia od wymogu wykazania twierdzeń i naprowadzenia na nie dowodów, który to obowiązek wynika z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. i bezwarunkowo obciąża każdą stronę w procesie cywilnym. Sąd Apelacyjny nie znalazł przy tym podstaw, by z urzędu uzupełniać postępowanie dowodowe, gdyż strona była reprezentowana w sprawie przez pełnomocnika.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, zdaniem Sądu Apelacyjnego nie sposób też przyjąć, by powód przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w S., wynikające z art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. w zw. z art. 424^(1b) k.p.c., wykazał. Powód wykazał bowiem jedynie, że postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. było niezgodne z prawem. Nie zdołał natomiast wykazać by skorzystał, celem wzruszenia tego postanowienia, z przysługujących mu środków prawnych. Przy czym gdyby nawet podzielić argumentację powoda zawartą w apelacji - iż skoro do wzruszenia niezgodnego z prawem postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 września 2007 r. ostatecznie doszło zatem przesłanka z art. 424^(1b) k.p.c. o skorzystaniu przez stronę przysługujących jej środków prawnych została wyczerpana - to nawet w tych okolicznościach roszczenie powoda i tak nie mogłoby zasługiwać na uwzględnienie. Powód nie wykazał bowiem by doznał szkody w rozumieniu wskazanych wyżej przepisów, przede wszystkim z tego powodu, iż z ustaleń poczynionych przez Sąd wynika, że przywrócenie wpisu wykreślonych hipotek, po dacie ich wykreślenia – w oparciu o art. 95 u.k.w.h. – było możliwe, gdyż stan prawny tych nieruchomości lokalowych po dacie wykreślenia hipotek w zasadzie nie uległ zmianie, a powód sam definiuje szkodę jako pozbawienie zabezpieczenia rzeczowego jego wierzytelności wobec wykreślenia hipotek na skutek niezgodnego z prawem orzeczenia Sądu i utraty przez to dłużników rzeczowych. Okoliczność tą powód formułując zaś zarzuty apelacji zupełnie pominął. Powód nie wykazał też, jak kształtowałyby się jego sytuacja, gdyby do wykreślenia hipotek nie doszło

i jakim wówczas zakresie mógł oczekiwać spłaty swojej wierzytelności, gdyby zrealizował prawo wynikające z hipotek, mając na uwadze, że Spółdzielnia miała wielu wierzycieli którzy prowadzili przeciwko niej egzekucję.

Z powyższych względów apelację powoda jako bezzasadną, w oparciu o art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., nie obciążając nimi powoda, z uwagi na charakter sprawy oraz trudną sytuację życiową i materialną powoda.

Tomasz Żelazowski Marta Sawicka Danuta Jezierska